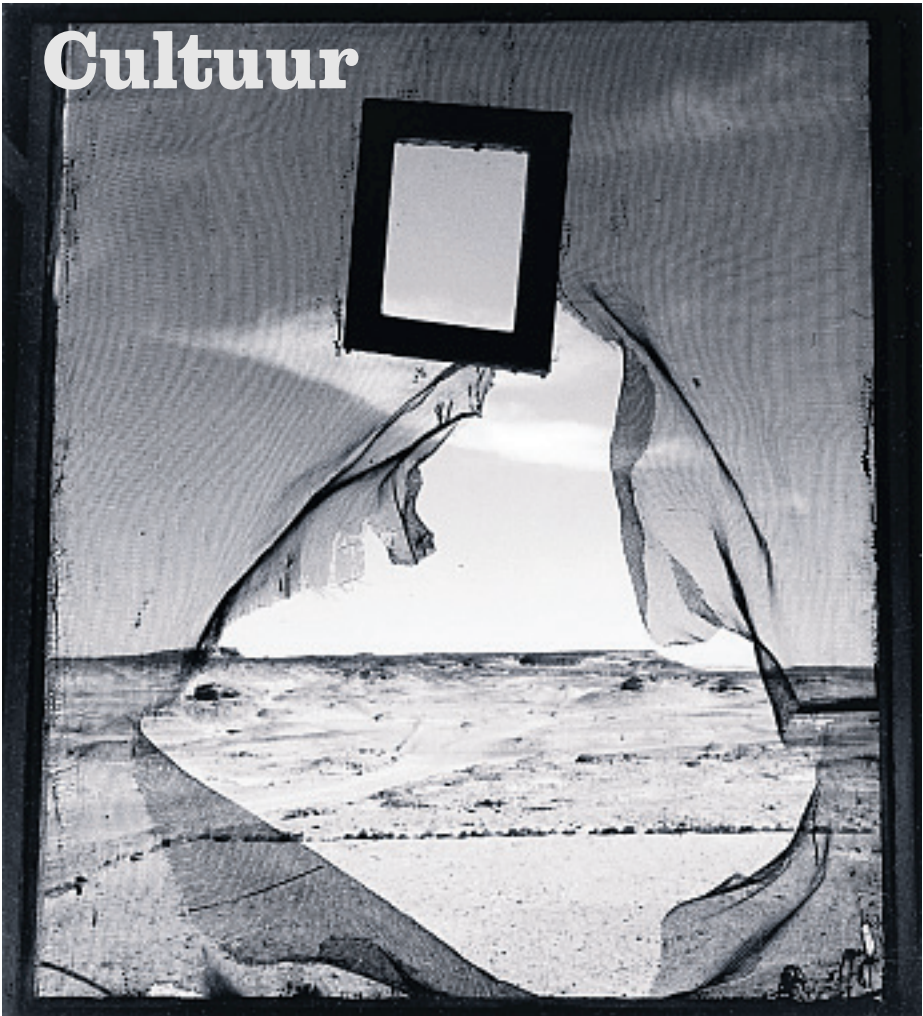

Uw verslaggever ter plaatse

Lee Miller (1907-1977) schopte het van supermodel en surrealistische muze tot fotograaf die om eigen verdienste werd gewaardeerd. Een tentoonstelling in het Parijse Jeu de Paume haalt haar opmerkelijke werk uit de vergetelheid » Rianne van Dijk

Boven vlnr
‘Portrait of a
Space’ (1937),
‘Women with
Fire Masks,
Downshire Hill,
London’ (1941)
 COPYRIGHT LEE
 MILLER ARCHIVES

Op een van de opmerkelijkste foto's van Lee Miller neemt ze een bad in de flat van Adolf Hitler in München, in november 1945. In die foto — niet door haarzelf gemaakt maar door haar collega-oorlogsfotograaf en toenmalige geliefde David E. Scherman — komen veel dingen van Lee Miller samen. Eén: dat ze mooi is. Dat zie je meteen op die foto. Ze was dan ook een beroemde schoonheid uit de jaren dertig, muze van fotograaf Man Ray en model voor fotografen als Edward Steichen, Horst P. Horst en George Hoyningen-Huene. Twee: dat ze oorlogsfotograaf was. Je ziet het aan de schoenen die voor het bad staan — stoere legerkistjes waarop ze diezelfde dag nog door concentratiekamp Dachau had gelopen. Drie: dat ze onbevreesd is en een wat merkwaardige benadering kent van een zo serieus onderwerp als oorlog. Welke vrouw neemt er nou een bad in de flat van Hitler en laat zich daar naakt fotograferen? Het portret van de Führer pronkt nota bene nog pontificaal op het badrandje. Zouden Miller en Scherman dat daarvoor de gelegenheid hebben neergezet of badderde Hitler altijd met zijn eigen afbeelding in het zicht?

Miller was in november 1945 in Duitsland om voor het Britse Vogue de gruwelen van de oorlog vast te leggen. Als vaste Vogue-fotograaf had Miller in Londen al veel reportages gemaakt over de Blitz in 1940 en de oorlogsjaren daarna, voordat ze in 1944 als geaccrediteerde oorlogscorrespondent voor het Amerikaanse leger het Kanaal overstak. Ze maakte reportages over de verpleegsters die slachtoffers van de landingen in Normandië verzorgden, over de bevrijding van Parijs en over de verwoesting van St. Malo. Bovendien was ze een van de eersten die de concentratiekampen Buchenwald en Dachau betraden.

David E. Scherman: ‘Miller in Hitler’s Bath’
 TIME & LIFE PICTURES/ GETTY IMAGES

Karakteristiek voor Miller is dat ze, toen de oorlog voorbij was, niet haar biezen pakte en huiswaarts keerde maar nog verder reisde. Naar Wenen, Hongarije en Roemenië, om daar de gevolgen van de oorlog te fotograferen. Alsof ze er geen genoeg van kon krijgen. Of misschien zag ze op tegen het grote zwarte gat — waar richt je je aandacht op nadat je dit allemaal hebt gezien?

Frame in frame in frame

Lee Miller werd in 1907 geboren in Poughkeepsie,

New York, en werd als kind en tiener al veelvuldig gefotografeerd door haar vader, Theodore Miller. Vaak ook naakt, zelfs als ze al in de twintig is. Ze heeft dus al veel cameraervaring als ze in 1927 letterlijk van straat wordt geplukt door Condé Nast, oprichter en uitgever van Vogue. Miller wil oversteken maar ziet daarbij een aankomende auto niet en Nast trekt haar terug het trottoir op — en ziet onmiddellijk haar potentieel als model. In maart van datzelfde jaar staat ze op de cover van de Vogue en al snel wordt ze model voor modefotografen als Steichen en Hoyningen-Huene. Het is Steichen die haar met een aanbevelingsbrief naar Man Ray in Parijs stuurt, waar ze drie jaar lang het vak van fotograaf zal leren en tevens zijn muze wordt. Samen met hem ontdekt ze

HOEWEL ZE GENOEGEN HAD KUNNEN NEMEN MET HAAR SCHOONHEID, TROK MILLER DE WERELD IN EN MAAKTE FOTO'S

het beroemde solarisatieproces en fotografeert ze beroemdheden als Charlie Chaplin en Salvador Dalí.

Terwijl de mannelijke surrealisten zich op het gebied van seks en relaties heel wat vrijheden veroorloven, wordt dat van de avontuurlijke Miller toch minder geaccepteerd. Man Ray blijkt te jaloers en hun relatie strandt. In 1932 keert Miller terug naar New York, waar ze met haar broer Eric een fotostudio opent en voor Vogue mode-, portret- en documentairefotografie doet. Ze maakt in die tijd prachtige,

